

КІБЕРНЕТИЧНИЙ МЕТОД У СИСТЕМІ МЕТОДОЛОГІЧНИХ ЗАСОБІВ ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

Теорія держави і права входить в групу загальнотеоретичних та історико-теоретичних наук і в силу своїх властивостей займає провідне місце в системі суспільних та юридичних наук. Це пояснюється тим, що теорія держави і права є базовою, фундаментальною, методологічною наукою, що формулює загальні поняття, категорії, принципи та закономірності держави і права, які використовуються галузевими, спеціальними, прикладними та іншими юридичними науками [1, с. 35]. Викладене вище, вказує на провідне місце теорії держави і права в системі юридичних наук, зумовлює підвищений інтерес як до самої науки, так і до її методології. Оскільки теорія держави і права має досить широкий методологічний інструментарій, ми зосередимо увагу на одному з найновіших, що використовується в теоретико-правовій науці методів – кібернетичному методу.

Кібернетичний метод – це сукупність засобів, що дає змогу за допомогою системи понять, законів і технічних засобів кібернетики (загальна наука про управління) вивчити державно-правові явища [2, с. 25]. Предмет досліджень у межах кібернетичного методу окреслюється проблемами механізму дії права, поняттями правового регулювання, ефективності дії права, дії правової норми, механізму правотворчості і правозастосування [3, с. 44].

Цей метод використовується для розробки автоматизованих систем пошуку, отримання, обробки та зберігання правової інформації, для визначення ефективності правового регулювання, для систематизації нормативно-правових актів. Однак можливості кібернетичного методу не зводяться лише до технічних засобів. Глибше пізнати державно-правові закономірності можна й під час застосування теоретичних ідей та системи понять кібернетики (управління, інформація, прямий і зворотній зв'язки).

Головними складовими правової кібернетики є кібернетика правоутворення і кібернетика правореалізації. Правоутворення – це процес переводу об'єктивних законів буття, суспільного розвитку, суспільних потреб та інтересів у правові приписи, що виражаються у формі нормативно-правового акта, нормативно-правового договору, правового прецеденту, інших форм права. Другою складовою правової кібернетики є правореалізаційна кібернетика. Реалізація права – це втілення правових норм

у діяльність суб'єктів права через виконання ними юридичних обов'язків, використання суб'єктивних прав, дотримання заборон [3, с. 44, 48].

Більшість правових явищ, за суттю є інформаційними системами, тобто системами, які ґрунтуються на процесах створення, зберігання, розповсюдження та обробки інформації. Механізм правотворчості, правового регулювання, правової культури, правового виховання та ін. є інформаційними утвореннями. Всебічне вивчення цих явищ та процесів неможливе без використання кібернетичного методу.

Підсумовуючи вищенаведене можна дійти до висновку, що кібернетичний метод відіграє важливу роль у методологічному дослідженні теорії держави і права. Він визначає проблеми механізму дії права, ефективності дії права та механізму правотворчості і правозастосування. Практичне значення кібернетичного методу полягає у тому, що він дає змогу розглянути державу і права з позиції недержавно-правових дисциплін та створити більш повне уявлення про державу і право. Важливим і необхідним для державно-правових систем є дотримання у їх побудові та функціонуванні певних алгоритмів, що формуються правовою кібернетикою, без яких ця система може перетворюватись на хаос і безлад.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Теорія держави і права (Актуальні проблеми): навчальний посібник / С. К. Бостан та ін. Київ : ВЦ «Академія», 2013. 348 с.
2. Теорія держави та права : підручник / О. Гіда та ін. Київ : ФОП О. С. Ліпкан, 2011. 576 с.
3. Шмоткін О. В. Теоретичні основи правової кібернетики. *Інформаційна безпека людини, суспільства, держави*. 2017. № 1 (21). С. 42–51.